

Stockholm 2017-04-21

Miljö-och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar på Energimarknadsinspektionens rapport om förutsättningarna för ökad efterfrågefleksibilitet i det svenska elsystemet (Ei R2016:15)

Oberoende Elhandlare positiva till en satsning på ökad efterfrågefleksibilitet

Oberoende Elhandlare (OE) delar Energimarknadsinspektionens (Ei) uppfattning om att med en framtida elmarknad med en högre andel variabel elproduktion i form av vind- och solkraft kommer det att bli viktigt att ta tillvara samtliga flexibilitetsresurser i elsystemet, det vill säga *flexibel produktion, lagring och efterfrågefleksibilitet*. Efterfrågefleksibilitet handlar om att få elkunderna att förändra sin elanvändning utifrån olika signaler. Det kan till exempel handla om att kunderna minskar sin elanvändning när elnätet är hårt belastat, eller att kunderna ökar sin elanvändning när elpriset är lågt, exempelvis till följd av god tillgång till förnybar elproduktion.

OE anser att effektiviteten på elmarknaden förbättras avsevärt om såväl elproducenter som elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Detta är självklart mycket viktigt när det gäller elanvändare i form av tunga energikrävande processindustrier, men det finns också stora fördelar med att även skapa sådana möjligheter för hushållskunder. Om hushållen skulle kunna begränsa sin elanvändning under tider med hög-last på marknaden, då elproduktionen är dyr, så skulle det medföra vinster för såväl hushållsekonomin som klimatet genom att import av fossilkraft kan minskas. *Ei belyser och kvantifierar tydligt att potentialen är på hushållskunder med värmelast och OE stödjer fullt ut att prioritera insatserna till dessa kunder.*

Våra övergripande synpunkter och konkreta förslag

OE ser mycket positivt på Ei:s breda kartläggning och förslag till åtgärder för att nå en ökad efterfrågefleksibilitet, men vi ifrågasätter det rimliga i att merparten av de mer verkningsfulla åtgärderna som ska främja flexibiliteten ska införas senast år 2025. Risken är att "det kraftfulla åtgärdspaketet" kommer alldeles för sent.

OE ser timvis mätning och avräkning som en grundläggande infrastruktur som krävs för att några åtgärder för efterfrågefleksibilitet ska kunna få effekt. Därför bör det införas senast 2020.

Ett första steg är att införa timvis avräkning för de kunder som valt och väljer timprisavtal i förtid, under 2018. Dessa kunder avräknas idag med en schablon som försvårar och tar bort incitament för elhandelsbolag att aktivt erbjuda timprisavtal. OE ser det som en mjuk övergång och ett sätt att snabbt komma igång med erbjudanden om efterfrågefleks till de kunder som efterfrågar timavtal.

OE vill framhålla vikten av kundperspektivet i de förändringar som ska genomföras, ska vi i Sverige lyckas på med hushållskunderna, som är i fokus, måste kundnyttan öka. Det innebär att dagens utformning av energiskatten som en skatt per kWh tar bort incitament att styra. OE anser därför att frågan om att göra om energiskatten till en procentuell skatt på det underliggande elpriset bör utredas för att öka kundnyttan med efterfrågefleks.

OE är tveksamma till behovet av ett investeringsstöd för styrutrustning av värmelaster, eftersom det rör sig om relativt små belopp med god räntabilitet. Generellt framstår det som om utredningen underskattat hastigheten på den tekniska utvecklingen och marknadens förmåga att finna effektiva IT-lösningar.

OE anser att de nya funktionskraven på elmätarna som kommer beslutas under 2017 är viktiga för att säkerställa att elmätarna har standardiserade utgångar. Det skapar en marknad för tredjepartsaktörer som kan sälja både styrutrustning och styrtjänster till hushållen. Och innebär att kunden på ett enkelt sätt för första gången äger sina mätvärden.

För att bidra till ett effektivt utnyttjande av näten och för att främja smarta nät och smarta hem menar OE vidare att timvis mätning och avräkning även bör ligga till grund för utformningen av nättarifferna. Timvisa nättariffer bidrar även till att öka prisskillnaderna och ger därför ökade incitament till att ändra elförbrukningen.

Det är vidare viktigt att nätföretagen inte får ett övertag när det gäller energieffektivisering eller andra energirelaterade tjänster för att de svarar för mätningen. Det skapar en uppdelning av marknaden om elnätbolag kan utforma nätspecifika tjänster för efterfrågefleks. OE ser det som viktigt att utgångspunkten är att skapa minst en nationell marknad och då blir elnätbolagens roll att tillhandahålla mätvärden.

Att dessa förändringar görs med utgångspunkten att en elhandlarcentrisk modell införs.

Förslag mer i detalj och övriga förslag

- Timmätning och timavräkning för alla kunder måste bli en standard och är en del av infrastrukturen på elmarknaden. I dagsläget är det viktigt att alla aktiva kunder, som valt timvisa avtal också avräknas timvis. Idag är det upp till elnätet att bestämma om kunden ska avräknas timvis eller med den förenklade timavräkning som SvK tagit fram. Det skapar en osäkerhet för elhandlarna hur de kommer att avräknas, vilket gör att man inte aktivt erbjuder timavtal. Den stora majoriteten av elnäten avräknar dessa kunder timvis redan idag. Det innebär att ett beslut att göra timavräkning till en standard för de kunder som väljer timavtal redan 2018 är fullt möjlig. I det fall det finns nät som har tekniska skäl för att inte timavräkna skulle Ei kunna ge en möjlighet för dem att begära undantag.
- OE stödjer helt Ei:s förslag om att Ei ska få rätt att utfärda en förordning över hur elnätsavgifterna ska utformas i framtiden. Det krävs en standardisering av elnätstarifferna för att skapa förutsättningar för styra hushållens elförbrukning på ett automatiserat sätt.
- Vi föreslår att man etablerar en ny standard med timvisa nätavgifter i stället för effekttariffer. De uppgifter som nätbolagen skall lämna till elhandelsbolagen som underlag för en gemensam faktura i kundcentrisk elmarknad består av en fast del och en kWh del per anläggning. Nuläget i Sverige är att det är väldigt många olika typer av nättariffer och att behovet av olika typer av effekttariffer kommer att öka i framtiden. Vi menar därför att det viktigt att man väljer en flexibel lösning som medför så små förändringar som möjligt i förhållande till nuvarande ordning och som tål framtida förändringar utan att hela systemet måste ersättas med ett nytt. Av detta skäl föreslår vi att man väljer en hög upplösning på informationen, d.v.s. att nättariffens rörliga del utformas som timpriser.
- Timvisa nätavgifter istället för effekttariffer kommer underlätta för att öka kundernas efterfrågeelasticitet och därmed övergången till smarta hem och smarta nät. Det kommer även att kraftigt förenkla informationshanteringen då samma timvärden som används för elhandel också används för nätavgiften. Det blir även en modell för nätavgifter som används i hela Sverige, vilket kommer att göra det enklare för kunderna.
- Eftersom det ökade inslaget av intermittent elproduktion medför det ett ökat behov av reglerkraft. Det vore därför bra om flera aktörer blir aktiva på denna marknad. OE menar att man därför bör utreda frågan om att utveckla reglerkraftmarknaden för att skapa incitament för fler större förbrukare att vara aktiva och därmed öka efterfrågeelasticiteten. Ett steg för att locka fler aktörer till denna marknad kan vara att publicera priserna på reglerkraftmarknaden även för de som inte är aktörer där.

- OE delar Energikommisionens uppfattning att en utredning bör tillsättas för att brett utreda vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling vad gäller aktiva kunder och effektivisering. Utredningen bör undersöka vilka ekonomiska och andra styrmedel, exempelvis vita certifikat, som är effektivast för att öka effektiviseringen både ur energi- och effekthänseende. OE anser att det är avgörande att utredningens uppdrag blir tydligt med att regelverken måste förenklas och anpassas till framtidens elmarknad, med timvismätning och smarta elmätare före 2025, kundägd lokal elproduktion och batterilagring.
- Att nya regelverk utformas utan att elhandlarnas möjligheter att utforma nya avtalskonstruktioner, fakturans utseende eller andra regler som begränsar möjligheterna att skapa aktiva kunder. Det är viktigt att nya regelverk omfattar både elhandlare och övriga aktörer som är aktiva på elmarknaden för att skapa konkurrensneutralitet.
- OE ser en elhandlarcentrisk marknadsmodell som något som stödjer ökad efterfrågefleksibilitet genom att alla kunder kommer få en faktura. Det ökar möjligheterna för kunden att förstå sin elräkning och därmed att påverka kostnaden.
- OE anser att det är bra att kunderna får ett helhetsgrepp av sina totala kostnader för el och nät, men kunden kan ju inte byta nät så frågan är vilken nytta kunderna har av att ha nättarifferna på Elpriskollen. Det som kan öka nyttan är om elpriskollen får ansvaret att publicera elnätstariffer för samtliga nät och att det finns ett öppet gränssnitt för att hämta nätavgifterna för elhandlare, energitjänstleverantörer eller andra tredjepartsaktörer som erbjuder tjänster till kunderna för att styra deras förbrukning.
- OE menar Elpriskollens krav på rapportering även bör innefatta timprisavtal och att detta är viktigt för att stimulera en ökad efterfrågefleksibilitet.
- OE är tveksamma till om informationskampanjer i sig är verksamma för att öka efterfrågefleksibiliteten. Det är viktigare att utforma tariffer och avräkning på ett sådant sätt att det gynnar efterfrågefleksibiliteten. Då kommer elhandelsbolagen att utveckla elavtal och sälja dessa aktivt till sina kunder.

För Oberoende Elhandlare

Johan Öhnell

Bo Lindörn